

կիին կը կայի, տաքութիւնն ու խոնաւութիւնը կը կորսնցնէ. ան աւտեն շոգին խտանալով ապակիին վրայ կը կենայ. թէ որ դոսի ցուրտը սաստկանալու ըլլայ, ան աւտեն կը սառնի:

Ինչո՞ւ համար ամէն մշուշ մթնոլորտին մէջ մի և նոյն բարձրութիւնը չունենար.

— Եւ ասն զի շոգին, ուսկից որ կը ձևանայ՝ մշուշը, երբոր խիստ կ'անգայտանայ, մշուշ դառնալէն առաջ կը սկսի բարձրանալ. երբոր աս արտաշնչութիւնը խիստ շատ կ'ըլլայ, ծանրութենէն չկրնալով վեր ելլել, շուտով կը խտանայ, ու կը սկսի ցած տեղ ասդին անդին քալել:

Ինչո՞ւ մշուշը անձրեւ կը պատճառէ.

— Եւ ասն զի ան ջրին մասնիկները որ մէգ եղած են՝ իրարու հետ միանալով կը մեծնան ու կը ծանրանան. ու չկրնալով օդին մէջ կենալ, վար կ'իջնան:

Ինչո՞ւ կ'ըսեն թէ երբեմն արեան, ծծմբի ու կրակէ անձրեւ կուգայ.

— Եւ ասն ու ծծումբի անձրեւ գալը ռամկաց խօսք է. բնագէտները կ'ըսեն թէ գունաւոր անձրեւը կը գոյանայ մասնաւոր բուսական փոշիներէ, որ քամիով կը բարձրանան, ու երբեմն ինչուան հեռու տեղուանք կը նետուին. իսկ կրակէ անձրեւ թէ պէտ եկած է, բայց խիստ քիչ անգամ:

Ինչո՞ւ անձրեւով մթնոլորտը կը մաքրուի.

— Եւ ասն զի օդուն մէջի ծծմբոտ գոլորչին և ուրիշ նիւթեր որ տաք աւտեն կը ժողովուին, անձրեւով բոլոր վար կ'իջնան, և օդը կը զովանայ. և ուր որ անձրեւ կուգայ, հոն միշտ աւելի ցուրտ կ'ըլլայ՝ քան թէ ուրիշ տեղուանք:

Ինչո՞ւ թաթաւները գլանի պէս կ'որ ձև ունին.

— Եւ ասն զի մէկ խիտ ամպ մը երկու հակառակ շարժմունք կ'առնէ.

անով կը կ'որի ու գլանաձև կամ կոնոնաձև կ'ըլլայ: Թաթաւը ուր որ կ'իջնայ՝ կարկուտ ու անձրեւ կը թափէ, և խռովեալ ծովու պէս սոսկալի ձայն կը հանէ. ուսկից որ կ'անցնի, ծառեր, տներ կը խլէ կը տանի. անոր համար նաւորդները երբոր թաթաւ տեսնեն՝ կը փախչին. ապա թէ ոչ, կամ կ'ընկղմէ նաւը և կամ մեծ ալէկոծութի կը հանէ նաւուն քով. և երբոր նեղը մտնեն՝ թնդանօթով կը ջանան թաթաւը ցրուելու:

Ինչո՞ւ ամառը կարկուտ կուգայ.

— Եւ ասն զի շոգին ամառը սաստիկ տաքէն անգայտացած ըլլալով, շատ կը բարձրանայ. հոն երբոր ցուրտը կը հասնի, սառ կը դառնայ և կ'ըլլայ կարկուտ:

ՀԱՆԵԼՈՒԿ

Լեռնէն կուգար սըսըլալէն,
Ոսկի պեխով պըլպըլալէն.
Ով չեղընեց յիւրմէ վաճառ
Խաւար մընաց՝ զուրկ 'ի համէն:

ՕԳՈՍՏՈՍԻ ՀԱՆԵԼՈՒԿՆ ԷՐ ԵՐԿԻՐ՝.

* Երկիրս երկու տեսակ շարժում ունի. մէկովը արևուն չորս գին կը պտըտի, որով չորս եղանակները կ'ըլլան մեզի, մէկալոյն ալ 24 ժամուան մէջ մէյմը ինքի վրայ կը գառնայ, որով մեզի գիշեր ու ցորեկ կ'ըլլայ: — Տարեկան չըջանին մէջ միջին արագութիւնը այնչափ է որ մէկ վայրկենի մէջ գրէ թէ 974 իտալական մղոն տեղ կ'երթայ: Օրական չըջանովը մէկ վայրկենի մէջ գրէ թէ 15 մղոն: — Երկրիս չըջապատը 21600 մղոն է, մակերեսը թը 148 ու կէս միլիոն մղոն քառակուսի: — Երկրիս արբանեակն է Լուսինը, որ միշտ անոր չորս գին կը պտըտի: